

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Α. ΖΩΓΚΟΥ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ, ΕΞ ΑΡΓΥΡΟΚΑΣΤΡΟΥ

Η ΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ

ΠΑΡΟΥΣΑΝ ΣΥΡΡΑΞΙΝ

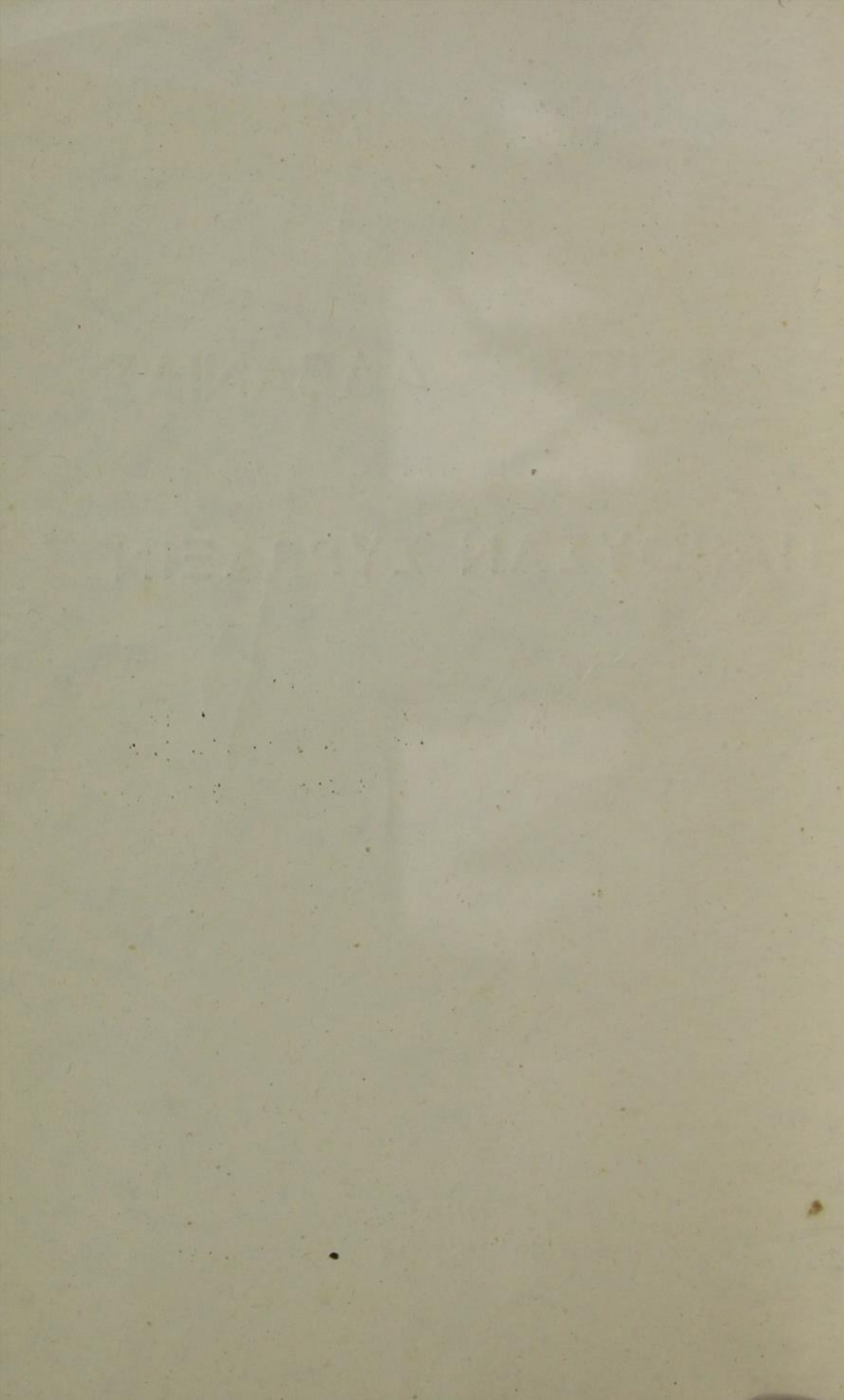
ΑΘΗΝΑΙ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1945

~~38/04~~

Ε.Ι.Ε
Κ.Ν.Ε.Α
Α' Β
~~38~~

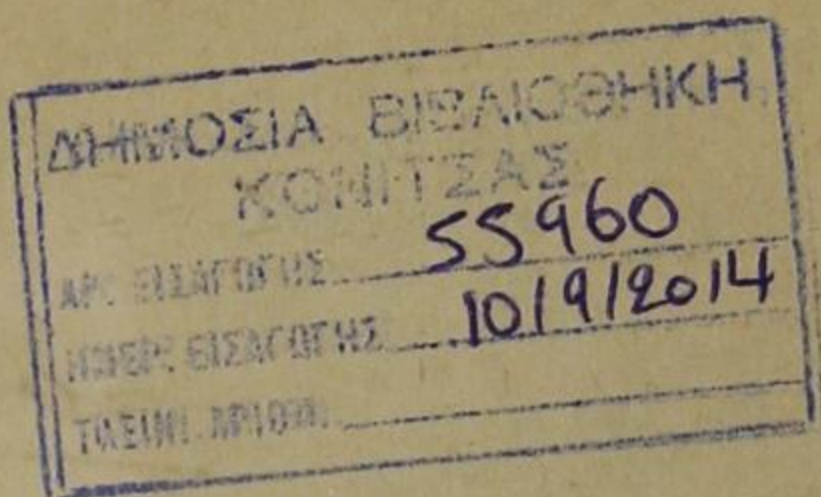
29/2

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Α. ΖΩΓΚΟΥ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ, ΕΞ ΑΡΓΥΡΟΚΑΣΤΡΟΥ

Η ΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑΝ ΣΥΡΡΑΞΙΝ

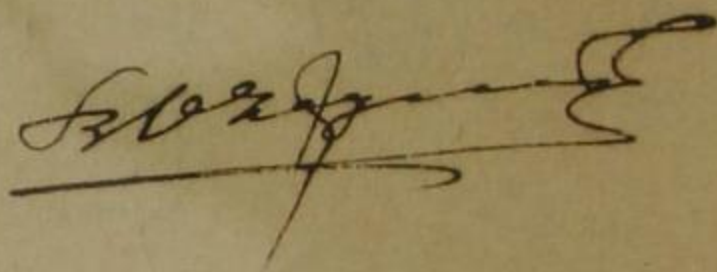
* ΣΥΛΛΟΓΗ *
ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΠΡΙΩΝΗ
ΔΩΡΕΑ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΛΛΟΓΟ
ΚΑΣΤΑΝΙΑΝΗΣ ΠΡΩΓΩΝΙΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1945

Πᾶν ἀντίτυπον δεόν νά φέρη τήν ὑπογραφήν
τοῦ γράψαντος

A handwritten signature in dark ink, written in a cursive style. The signature is positioned above a horizontal line that extends across the width of the signature.

Επίσημο έγγραφο
7/26. Μετά την εξέταση
Μετ' εὐχρηστίαι
[Signature]

Ἀριθμὸν 30-4-46.

Εἰς τοὺς ἀγωνισθέντας διὰ τὸ δίκαιον
= καὶ τὰς ἐλευθερίας τῶν λαῶν =

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τώρα που η μεγαλυτέρα σύρραξις ἐξ ὧσων ἀναφέρει ἡ ἱστορία ἔληξε καὶ ἡ Νίκη ἐστεφάνωσε τὰ ὄπλα τῶν Συμμάχων καὶ Ἑνωμένων Ἐθνῶν, τῶν ἀγωνισθέντων ὑπὲρ τῆς Ἐλευθερίας τῶν Λαῶν κατὰ τῆς βίας, διὰ τῆς πλήρους καὶ ἄνευ ὄρων ὑποταγῆς τῶν δυνάμεων τοῦ ἐγκληματικοῦ Τριγώνου (Βερολίνου - Ρώμης - Τόκιο) καὶ εἰς τὸ Συνέδριον τῆς εἰρήνης θὰ ζητηθῶν αἱ εὐθῦναι ἀπὸ τὰ κράτη τὰ ὁποῖα τὴν προεκάλεσαν, προβάλλει πλήρες ἐνδιαφέροντος δι' ἡμᾶς τὸ ἐρώτημα :

Ποία ὑπῆρξεν ἡ θέσις τῆς Ἀλβανίας εἰς τὴν παροῦσαν σύρραξιν ; Εἶναι Κράτος ἐμπόλεμον καὶ ἐχθρικὸν ἢ ἓνα ἀπὸ τὰ ἠνωμένα ἔθνη, ὅπως ἐπεχειρήθη νὰ χαρακτηρισθῆ, προφανῶς ἐκ πλάνης περὶ τὰ πραγματικὰ γεγονότα ; Ἐλπίζομεν ὅτι διὰ τῆς παρουσίας μελέτης θέλομεν συντελέσει εἰς τὴν ἄρσιν τῆς παρεξηγήσεως ταύτης, ἣ ὁποία ἔχει τελευταίως ἀρχίσει νὰ κατακτᾷ ἔδαφος καὶ εἰς τοὺς κύκλους τῶν Συμμάχων μας. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι, διὰ τῆς μὴ ἀποδοχῆς τῆς αἰτήσεως τῆς Ἀλβανικῆς Κυβερνήσεως Τυράνων ὅπως μετάσχη εἰς τὴν συνδιάσκεψιν τῶν συμμάχων καὶ ἠνωμένων ἔθνῶν εἰς Ἅγιον Φραγκῖσκον, προεκοίθη ἤδη ἡ θέσις τῆς Ἀλβανίας, οὐχ' ἦττον ὁμως δὲν νομίζομεν ὅτι ἐξέλιπεν ὁ κίνδυνος νὰ εὐρεθῶμεν πρὸ μεταβολῆς τῆς περὶ τούτου ἀπόψεως τῶν Συμμάχων, ἀφοῦ διαφαίνεται ἤδη σαφῶς ὁ κίνδυνος καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ Ἰταλία νὰ καταλάβῃ θέσιν μεταξὺ τῶν Ἑνωμένων Ἐθνῶν.

Διὰ τὸν λόγον τοῦτον νομίζομεν ὅτι τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐρεῦνης ἡμῶν παρουσιάζει ἀμείωτον τὸ ἐνδιαφέρον. Ἡ λύσις τοῦ ζητήματος τούτου ἔχει ὑψίστην σημασίαν, διότι ἡ ἐμπόλεμος κατὰστασις, ὡς γνωστόν, ἀσκεῖ μεταξὺ τῶν ἐμπολέμων ἀποφασιστικὴν ἐπίδρασιν τόσον εἰς τὰς σχέσεις μεταξὺ τῶν ἐχθρικῶν κρατῶν ὡς τοιούτων, ὅσον καὶ εἰς τὰς σχέσεις τῶν ἰδιωτῶν τῶν ἐχθρικῶν ὑπηκόων τὰς ἀναγομένας εἴτε εἰς τὸ πρόσωπον εἴτε εἰς τὰ περιουσιακὰ αὐτῶν ἀγαθὰ. Θὰ ἀσκήσῃ ἐπίσης ἐπίδρασιν καὶ ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου τῶν ἐθνικῶν διεκδικήσεων καὶ εἰς τὸ ζήτημα

τῶν ἐπανορθώσεων, τὰς ὁποίας αἱ Σύμμαχοι δυνάμεις δύνανται καὶ δικαιουῦνται νὰ ἀξιώσωσι διὰ τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν ζημιῶν, αἵτινες ἐπροξενήθησαν, συνεπεία τοῦ πολέμου, εἰς βάρος τῶν συμμαχικῶν πληθυσμῶν, ὡς ἀκριβῶς ἐγένετο καὶ διὰ τῆς συνθήκης τῶν Βερσαλλιῶν.

Ἴνα καταλήξωμεν εἰς ὀρθὴν καὶ ἀντικειμενικὴν κρίσιν εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ἐξετάσωμεν προηγουμένως ἐν ὀλίγοις ποία ἢ θέσις τῆς Ἀλβανίας ὡς κράτους κατὰ τὴν περίοδον ἀπὸ τῆς ἀναγνωρίσεώς της μέχρι τῆς 7 Ἀπριλίου 1939, ποία ἢ ἐπελθούσα μεταβολὴ εἰς τὴν νομικὴν της κατάστασιν λόγῳ τῆς συντελεσθείσης Ἰταλο-ἀλβανικῆς ἐνώσεως, ποῖαι αἱ μετὰ τῶν ἐνωθέντων κρατῶν καταρτισθεῖσαι συμφωνίαι, ποία ἢ νομικὴ φύσις τῆς Ἰταλο-ἀλβανικῆς Ἐνώσεως, ποία ἢ Ἰταλικὴ Πολιτικὴ ἔναντι τῶν Ἀλβανῶν καὶ ἡ στάσις τῶν τελευταίων ἔναντι τῆς ἐπελθούσης μεταβολῆς, πῶς ἢ Ἀλβανία ἐκήρυξε τὸν πόλεμον ἔναντι τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας κατ' ἀρχάς, Ἑλλάδος μετὰ ταῦτα καὶ Ρωσσίας καὶ Ἀμερικῆς ἐν τέλει, ἢ συμβολὴ της εἰς τὸν ἀγῶνα παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ ἄξονος καὶ ἢ συμπεριφορὰ τῶν Ἀλβανῶν ἔναντι τῆς Ἑλλάδος μετὰ τὴν συνθηκολόγησιν, ποία ἢ φύσις τοῦ ἀλβανικοῦ κινήματος καὶ τελικῶς ποία ἢ συμβολὴ τῶν Βορειοηπειρωτῶν εἰς τὸν Συμμαχικὸν ἀγῶνα. Τὰ ζητήματα ταῦτα ἐξηγοῦν τὴν διαίρεσιν τῆς μελέτης εἰς ἐπὶ κεφάλαια.

Τὰ γεγονότα τὰ ὁποῖα ἀφηγοῦμαι κατὰ τὸ πλεῖστον τὰ ἔζησα προσωπικῶς εἰς τὴν Βόρειον Ἡπειρον, μέχρι τῆς ἀνοίξεως τοῦ 1941, ὅποτε καὶ κατέφυγον ὡς πρόσφυξ εἰς τὴν μητέρα πατρίδα. Νομίζω ὅτι συνειτέλεσα, κατὰ τὸ δυνατόν, νὰ λυθῇ ζήτημα ὑψίστου ἐνδιαφέροντος. Ἐὰν καὶ μέχρι ποίου σημείου ἐπετεύχθη τοῦτο, θὰ τὸ κρίνουν οἱ ἀναγνώσται, τῶν ὁποίων ἐπικαλοῦμαι τὴν ἐπιείκειαν διὰ τὰ τυχόν παρουσιαζόμενα κενά. Ἄς ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν αἱ δυσκολίαι στενῆς ἐπαφῆς καὶ τακτικῆς ἐπικοινωνίας μετὰ τῆς ἰδιαιτέρας πατρίδος, ὅπου τὰ γεγονότα διεδραματίσθησαν.

Ἀθῆναι, Θέρος 1945

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΖΩΓΚΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι

Ἡ Ἀλβανία ὡς Κράτος ἀπὸ τῆς ἀναγνωρίσεώς της
μέχρι τῆς 7ης Ἀπριλίου 1939.—Ὀλίγα
περὶ Βορείου Ἡπείρου.

Μετὰ τὸν νικηφόρον πόλεμον τῶν συμμάχων καὶ συνησι-
σμένων Χριστιανικῶν Βαλκανικῶν Κρατῶν κατὰ τῆς Τουρκίας,
προέβαλεν ὑπὸ τὴν ὀξυτέραν αὐτοῦ μορφήν ὁ μεταξὺ Ἰταλίας
καὶ Αὐστροουγγαρίας ἀνταγωνισμὸς καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν τύχην
τῶν Τουρκικῶν κτήσεις ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς Ἀδριατικῆς.

Μία μικρὰ ἀναδρομὴ εἰς τὴν ἱστορίαν μᾶς πείθει ὅτι ἡ Ἰτα-
λία ἐπεδίωξεν ἐπιμόνως νὰ κυριαρχήσῃ τῶν Ἡπειρωτικῶν ἐπὶ
τῆς Ἀδριατικῆς ἀκτῶν ἀφ' ἑνὸς μὲν διότι, κατέχουσα τὰς ἀκτὰς
ταύτας καὶ ἰδίως τὸν κόλπον τοῦ Αὐλῶνος ἔναντι τοῦ Ὀτράντο,
θα ἐγένετο κυρία τῶν πυλῶν τῆς Ἀδριατικῆς, τὴν ὁποίαν ἐθεώ-
ρει πάντοτε ὡς ἰδίαν θάλασσαν, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι ἡ κατοχὴ
τῆς Ἡπείρου καὶ τῆς Ἀλβανίας θα ἐχρησίμευεν εἰς αὐτὴν ὡς
βάσις διὰ τὴν πρὸς ἀνατολὰς ἐξόρμησιν. Εἰς τὸν ἀνταγωνισμὸν
τοῦτον ἦτο μοιραῖον νὰ προσκρούσῃ ὁ ἀπὸ χιλιετηρίδων ἀνα-
πτυσσόμενος καὶ φυσικῶς δρωὼν εἰς τὴν γωνίαν ἐκείνην τῆς Βαλ-
κανικῆς χερσονήσου, τὴν ἐνιαίαν καὶ ἀδιαίρετον Ἡπειρον, γηγε-
νῆς Ἑλληνισμός. Οὕτω πῶς ἐξηγεῖται ἡ ἔμμενος ἀντίθεσις τῆς
Ἰταλίας καὶ ἡ συνεπεία ταύτης ἀνακοπὴ τῆς πρὸς Αὐλῶνα προε-
λάσεως τῶν νικηφόρων Ἑλληνικῶν στρατευμάτων. Οἱ Ἀλβανοὶ
τῇ βοηθείᾳ καὶ παροτρύνσει τῆς Ἰταλίας ἐκήρυξαν εἰς Αὐλῶνα
τὴν 28 Νοεμβρίου 1912 τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἀλβανίας διὰ τοῦ
ΙΣΜΑΗΛ ΚΕΜΑΛ. Ἐπηκολούθησεν ἡ συνθήκη τοῦ Λονδίνου
30ης Μαΐου 1913 διὰ τῶν ἀρθρῶν 2 καὶ 3 τῆς ὁποίας ἀνεγνω-
ρίζετο τὸ πρῶτον ἡ ἀνεξαρτησία τῆς Ἀλβανίας καὶ ἀνετίθετο εἰς
τὰς 6 Μ. Δυνάμεις ἡ φροντις τοῦ διακανονισμοῦ τῶν συνόρων
τῆς Ἀλβανίας καὶ παντὸς ἄλλου ζητήματος ἀφορῶντος τὸ
νεοσύστατον κράτος. Τὴν 29ην Ἰουλίου 1913 αἱ Μ. Δυνάμεις
καθώρισαν εἰς τὸ Λονδίνον τὸν ὀργανικὸν καταστατικὸν χάρ-

την τοῦ Ἀλβανικοῦ κράτους ἀνακηρύξασαι τοῦτο εἰς κυρίαρχον καὶ κληρονομικὴν αὐτόνομον ἡγεμονίαν, οὐδετέραν ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τῶν 6 Μ. Δυνάμεων. Διὰ τῆς ἀποφάσεως τῆς Πρεσβευτικῆς Διασκέψεως τῆς 8ης Αὐγούστου 1913 ἀπεφασίζετο ἡ χάραξις τῶν συνόρων τῆς Ἀλβανίας ὑπὸ ἐπὶ τούτῳ ἐπιτροπῆς, τὰ ὁποῖα καὶ τελικῶς καθωρίσθησαν διὰ τοῦ πρωτοκόλλου τῆς Φλωρεντίας τῆς 17ης Δεκεμβρίου 1913.

Εἰς τὰ σύνορα τοῦ νεοσυστάτου Ἀλβανικοῦ κράτους περιελήφθη παρὰ πάντα νόμον καὶ ἠθικὴν καὶ χωρὶς νὰ ἐπιτραπῇ νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ δεδηλωμένη θέλησις τοῦ ἐνδιαφερομένου πληθυσμοῦ, ἡ Ἑλληνικὴ Βόρειος Ἡπειρος, ἀποσπασθεῖσα τῆς μιᾶς ἐνιαίας καὶ ἀδιαιρέτου Ἡπείρου. Οὐδέποτε ἄλλοτε εἰς τὴν Ἱστορίαν ἡ ἀρχὴ τῆς αὐτοδιαθέσεως τῶν Λαῶν ὑπέστη τοιοῦτον ἔμπαιγμόν.

Οὕτως ἡ Ἑλληνικωτάτη Βόρειος Ἡπειρος, συνεργούσης καὶ τῆς λιποψυχίας τῶν Συμμάχων, προσεφέρετο ὡς ἐξίλαστήριον θῦμα εἰς τὸν βωμόν τοῦ μυσσαροῦ Ἰταλο-Αὐστριακοῦ ἱμπεριαλισμοῦ. Ὁ Ἑλληνικὸς ὅμως πληθυσμὸς τῆς Βορείου Ἡπείρου ἐξηγέρθη κατὰ τῆς ἀδίκου ἀποφάσεως τῶν τραυῶν τῆς Γῆς, ἐκήρυξε τὴν 14ην Φεβρουαρίου 1914 τὴν Αὐτόνομον Ἡπειρον μὲ ἰδίαν Κυβέρνησιν ὑπὸ τὸν ἀείμνηστον Βορειοηπειρῶτην ΓΕΩΡΓΙΟΝ ΧΡΗΣΤΑΚΗ ΖΩΓΡΑΦΟΝ, ἐνίκησε τοὺς Ἀλβανοὺς καὶ ὠδήγησεν εἰς τὴν συμφωνίαν τὴν γνωστὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα Πρωτόκολλον τῆς Κερκύρας τῆς 17ης Μαΐου 1914. Διὰ τῆς συμφωνίας ταύτης ἡ Ἀλβανικὴ Κυβέρνησις καὶ αἱ Μεγάλαι Δυνάμεις ἐδέχοντο ὅτι ἡ Βόρειος Ἡπειρος **ἐδικαιοῦτο εἰδικοῦ καθεστῶτος** τιθεμένη εἰς κατάστασιν προνομιούχον ἐναντι τῶν λοιπῶν τῆς χώρας τμημάτων. **Ἀνεγνωρίζετο δηλ. διεθνῶς ὁ Ἑλληνικὸς χαρακτήρ τῆς Βορείου Ἡπείρου.** Ὁ κηρυχθεὶς ἐν τῷ μεταξὺ Παγκόσμιος πόλεμος ἐματαίωσε τὴν ἐφαρμογὴν τῆς συμφωνίας καὶ κοινῇ ἀποφάσει τῶν συμμάχων κατ' Ὀκτώβριον τοῦ 1914 ἐδίδετο εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ ἐντολὴ ν' ἀνακαταλάβῃ τὴν Βόρειον Ἡπειρον. Ἡ Ἑλληνικότης τῆς Βορείου Ἡπείρου ἀνεγνωρίσθη καὶ διὰ τῆς συνθήκης τῆς 26ης Ἀπριλίου 1915 καὶ ἰδίᾳ διὰ τῆς συνθήκης τῶν Παρισίων τῆς 29ης Ἰουλίου 1919 μεταξὺ ΤΙΤΟΝΙ - ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, δι' ἧς ἡ Ἰταλία ἀνελάμβανε τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ὑποστηρίξῃ εἰς τὸ Συνέδριον τῆς Εἰρήνης τὴν αἴτησιν τῆς Ἑλλάδος διὰ τὴν ἐνσωμάτωσιν

τῆς Βορείου Ἡπείρου. Ἐν τέλει ἐξεδόθη ἡ ἀπὸ 13ης Ἰανουαρίου 1920 ἀπόφαισις τοῦ Ἀνωτάτου Διασυμμαχικοῦ Συμβουλίου, ἡ ὁποία ἐπεδίκασεν ὀριστικῶς τὴν Βόρειον Ἡπειρον εἰς τὴν Ἑλλάδα. Εἰς τὰς ἀποφάσεις ταύτας προσεχώρησε καὶ ὁ Πρόεδρος ΟΥ·Γ·ΛΣΩΝ διὰ τῶν ἀπὸ 10 καὶ 25 Φεβρουαρίου 1920 διακοινώσεων αὐτοῦ. Καὶ ἐν τέλει ἡ Ἀμερικανικὴ Γερουσία διὰ τῆς ἀπὸ 17ης Μαΐου 1920 ἀποφάσεώς της ἐκηρύχθη ὑπὲρ τῆς ἐνσωματώσεως τῆς Βορείου Ἡπείρου εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Πλὴν ὅμως μετὰ τὴν μεταπολίτευσιν τοῦ Νοεμβρίου 1920 καὶ τὰ ἐσωτερικὰ δυσάρεστα γεγονότα ἢ Ἑλλάδος, ἀπησχολημένη καὶ μὲ τὴν Μικρασιατικὴν ἐκστρατείαν, δὲν κατώρθωσε νὰ καταλάβῃ τὴν Βόρειον Ἡπειρον καίτοι διεκανονίσθη διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Ραπάλλο τῆς 12ης Νοεμβρίου 1920, τὸ Ἀδριατικὸν ζήτημα. Τῆς δυσχεροῦς τότε διεθνοῦς θέσεως τῆς Ἑλλάδος ἐπωφεληθεῖσα ἡ Ἰταλία, κατώρθωσεν, ὥστε νὰ ἀνατραπῇ τὸ **δεδικασμένον** καὶ διὰ τῆς ἀποφάσεως τῆς 9ης Νοεμβρίου 1921 νὰ ἐπιδικασθῇ καὶ πάλιν ἡ Βόρειος Ἡπειρος εἰς τὴν Ἀλβανίαν καὶ νὰ φέρῃ ἔκτοτε τὸν σταυρὸν τοῦ μαρτυρίου!

Τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1920 ἡ Ἀλβανικὴ Κυβέρνησις δι' αἰτήσεώς της ἐζήτηι ὅπως γίνῃ δεκτὴ εἰς τὴν Κ.Τ.Ε. καὶ ἡ Α' Συνέλευσις τῆς Κ.Τ.Ε. τὴν 17 Δεκεμβρίου 1920, παρὰ τὰς βασίμους ἀντιρρήσεις τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ τὴν σύμφωνον γνώμην τῆς δευτέρας ὑποεπιτροπῆς τῆς V Ἐπιτροπῆς τῆς I Συνελεύσεως, ἡ ὁποία διεπίστωνεν ὅτι ἡ Ἀλβανία δὲν εἶχε καθορισμένα ἀκόμη σύνορα καὶ παρὰ τὴν εἰσήγησιν τῆς V ἐπιτροπῆς, ἣτις συνίστα τὴν ἀναβολὴν τῆς ἀποδοχῆς τῆς Ἀλβανικῆς αἰτήσεως μέχρις ὅτου θὰ ἀπεκαθίστατο ἡ διεθνὴς θέσις τῆς Ἀλβανίας κατὰ τρόπον σαφῆ, ἐν τούτοις ἐδέχθη τὴν Ἀλβανικὴν αἴτησιν καὶ ἔκτοτε ἡ Ἀλβανία ἀπειτέλεσε μέλος τῆς Κ.Τ.Ε.

Τὸν Ἰούνιον τοῦ 1920 ἐγένετο ἐν Λιούσνια τῆς Ἀλβανίας ἡ Α' Ἐθνοσυνέλευσις, ἡ ὁποία ἐξέλεξεν ἀντιβασιλείαν ἐκ τριῶν Ἀλβανῶν τοὺς ΤΟΥΡΤΟΥΛΙ, ΜΠΟΥΜΠΣΙ καὶ ΑΒΝΥ ΤΟΠΤΑΝ, διώρισε Κυβέρνησιν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ΤΖΑΦΕΡ ΥΠΙ καὶ ἐψήφισε τὸν καταστατικὸν χάρτην τῆς χώρας. Κατὰ τὸ ψηφισθὲν Σύνταγμα, τὸ ὁποῖον δις ἐτροποποιήθη κατὰ τὸ 1922 καὶ τὸ 1925, ἡ Ἀλβανία ἦτο Προεδρικὴ Δημοκρατία. Ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία, συνελθοῦσαι εἰς κοινὴν συνεδρίασιν, ἐξέλεξαν ὡς πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας διὰ μίαν ἑπταετίαν (1925 - 1932)

τὸν ΑΧΜΕΤ ΜΠΕΗ ΖΩΓΟΥ. Ὁ ΖΩΓΟΥ κατ' ἀρχὰς ἠκολούθησε φιλοσερβικὴν πολιτικὴν, διότι ἡ Σερβικὴ Κυβέρνησις τὸν ἐβοήθησε νὰ εἰσβάλη εἰς Ἀλβανίαν καὶ ἀνατρέψῃ τὸ καθεστῶς τοῦ ΦΑΝ ΝΟΛΙ. Δὲν ἄργησε ὅμως, εὐθύς ὡς ἐσταθεροποίησε τὴν θέσιν του, νὰ στρέψῃ ὅλην του τὴν προσοχὴν πρὸς τὴν φασιστικὴν Ἰταλίαν. Εἰς ἄκρον φιλόδοξος ἐσκέπτετο πῶς νὰ ἐδραιώσῃ τὴν θέσιν του εἰς τὴν Ἀλβανίαν καὶ νὰ καταλάβῃ τὸν Ἀλβανικὸν θρόνον. Τὸ τυφλὸν πάθος τῆς φιλοδοξίας τὸν ἔφερε διαρκῶς πρὸς τὴν Ἰταλίαν, τὰς κακὰς διαθέσεις τῆς ὁποίας πρὸς τὴν πατρίδα του, ἀσφαλῶς ἐγνώριζεν. Ἡ Ἰταλία ἐκμεταλλευσομένη τὸ πάθος τοῦ φιλοδόξου Ἀλβανοῦ φυλάρχου τοῦ ΜΑΤΙ, ἠξίωσεν διὰ νὰ τὸν βοηθήσῃ νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὸν Ἀλβανικὸν θρόνον, ἀπτάς ἀποδείξεις πίστεως καὶ ἐγγυήσεις. Ἄρχονται ἔκτοτε αἱ ἀλλεπάλληλοι ἐκχωρήσεις. Κατόπιν προηγουμένων διαπραγματεύσεων ὑπεγράφητο εἰς Τίρανα τὴν 27ην Νοεμβρίου 1926 μεταξὺ τοῦ τότε Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἀλβανίας ΙΛΙΑΖ ΒΡΥΩΝΗ καὶ τοῦ ἐκτάκτου ἀπεσταλμένου καὶ πληρεξουσίου Ὑπουργοῦ τοῦ Βασιλέως τῆς Ἰταλίας ἐν Ἀλβανίᾳ βαρῶνου ΠΟΜΠΕΟ ΑΛΟΓΖΙ, τὸ γνωστὸν σύμφωνον φιλίας καὶ ἀσφαλείας διαρκείας 5 ἐτῶν. Τὸ ἄρθρον 1 τοῦ συμφώνου τούτου ὁρίζει :

«*Ἡ Ἀλβανία καὶ ἡ Ἰταλία ἀναγνωρίζουν ὅτι οἰαδὴ ποτε ταραχὴ ἀποσκοποῦσα νὰ μεταβάλλῃ τὸ πολιτικόν, νομικόν, καὶ ἔδαφικὸν Status quo τῆς Ἀλβανίας εἶναι ἀντίθετος πρὸς τὸ ἀμοιβαῖον πολιτικὸν των συμφέρον.*»

Τὸ ἄρθρον 2 ὁρίζει :

«*Διὰ τὴν διασφάλισιν τοῦ εἰρημένου συμφέροντος τὰ ὑψηλὰ συμβαλλόμενα μέρη ἀναλαμβάνουν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ παράσχουν ἀμοιβαίαν βοήθειαν καὶ συνεργασίαν. Ἐκαστον ἐξ αὐτῶν ἀναλαμβάνει τὴν ὑποχρέωσιν ὁμοίως νὰ μὴ συνάψῃ μετ' ἄλλων δυνάμεων πολιτικὰς ἢ στρατιωτικὰς συμφωνίας εἰς βλάβην τῶν συμφερόντων τοῦ ἄλλου, περιλαμβανομένων καὶ τῶν καθορισθέντων διὰ τῆς παρούσης συμφωνίας.*»

Τὸ ἄρθρον 3 προβλέπει τὴν διὰ διαιτησίας λύσιν τῶν μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων κρατῶν διαφορῶν, ἐφ' ὅσον δὲν ἤθελεν ἐπιτευχθῆ ἢ διὰ τῆς συνήθους διπλωματικῆς ὁδοῦ λύσις των. Διὰ τῆς συμφωνίας ταύτης ἀποκτιᾶ τρόπον τινὰ ἡ Ἰταλία συμβατικῶς προνομιοῦχον θέσιν ἀπέναντι τῆς Ἀλβανίας μὴ ἀπέ-

χουσαν πολὺ ἀπὸ τὴν θέσιν, ἣν θὰ κατεῖχεν, ἐὰν τῇ ἐδίδατο ἐκ μέρους τῆς Κ.Τ.Ε. «ἐντολὴ» ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἀλβανίας. Ὡς ἦτο εὐλογον ἢ συμφωνία ἐκείνη προεκάλεσε δριμυτάτας διαμαρτυρίας ἐκ μέρους τῆς Σερβίας καὶ ὀξύτητα εἰς τὰς μεταξὺ τῆς Νοτιοσλαβίας καὶ Ἑλλάδος σχέσεις. Ὁ ἴδιος ΑΛΟΪΖΙ, ὅστις ὑπέγραψε διὰ τὴν Ἑλλάδα τὴν συνθήκην εἶπε: «**Κατὰ τὴν γνώμην μου, λέγω ὅτι ἡ σύμβασις, ἡ ὁποία ὑπεγράφη μὲ τὸν ΖΩΓΟΥ τὸ 1926, ἱκανοποιεῖ πλήρως τὰς πολιτικὰς ἀνάγκας τῆς Ἑλλάδος εἰς τρόπον, ὥστε νὰ ἔχη τὸν ἕνα πόδα εἰς τὴν ἄλλην ἀκτὴν καὶ ν' ἀποτρέψη ὥστε ἡ Ἀδριατικὴ νὰ ἐγένετο θέατρον πολέμου διὰ τὴν Ἑλλάδα . . .**» (Ἴδε κατάθεσιν τοῦ ἐνώπιον τοῦ Ἀνωτάτου Δικαστηρίου Ρώμης εἰς τὴν δίκην Σοῦβιτς - Ροάτσι - Γιακομόνι τὴν 5 · 2 · 1945).

Τὸ σύμφωνον τοῦτο προητοίμασε τὴν κοινὴν ἐν Ἑλλάδι γνώμην καὶ ἐδημιούργησε τὸ εὐνοϊκὸν κλίμα διὰ τὴν ὑπογραφήν, μετὰ ἓν ἔτος, (22 Νοεμβρίου 1927) τοῦ στρατιωτικοῦ συμφώνου ἀμυντικῆς συμμαχίας. Τοῦτο ὑπέγραψε διὰ τὴν Ἑλλάδα ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν ΙΛΙΑΖ ΒΡΥΩΝΗ καὶ διὰ τὴν Ἑλλάδα ὁ ΟΥΓΚΟ ΣΟΛΑ, ἔκτακτος ἀπεσταλμένος καὶ πληρεξούσιος Ὑπουργὸς εἰς τὴν Ἑλλάδα τοῦ Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος. Ἡ διάρκεια τῆς συμμαχίας ὁρίσθη εἰκοσαετής.

Τὸ ἀρθρον 3 τοῦ συμφώνου ὁρίζει :

« . . . **Τὰ δύο συμβαλλόμενα μέρη θὰ δράσουν ἐκ συμφώνου διὰ τὴν διατήρησιν τῆς Εἰρήνης καὶ τῆς ἡσυχίας καὶ ἐν περιπτώσει καθ' ἣν τὸ ἓν ἐκ τῶν ὑψηλῶν μερῶν ἤθελεν ἀπειληθῆ δι' ἐνὸς ἀπροκλήτου πολέμου, τὸ ἕτερον μέρος ὑποχρεοῦται νὰ διαθέσῃ ἅπαντα τὰ πλεον δραστικὰ αὐτοῦ μέσα, ὄχι μόνον ὅπως προλάβῃ τὰς ἐχθροπραξίας, ἀλλὰ ἀκόμη ὅπως ἐξασφαλίσῃ μίαν δικαίαν ἱκανοποίησιν τοῦ ἀπειληθέντος μέρους.**»

Τὸ ἀρθρον 4 ὁρίζει . . .

« . . . **Ἐν ἣ περιπτώσει ὅλα τὰ μέσα συνδιαλλαγῆς ἤθελον ἀποβῆ ἄκαρπα, ἐκάτερον τῶν ὑψηλῶν μερῶν ἀναλαμβάνει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν τύχην τοῦ ἄλλου, θέτον εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ συμμάχου του ἅπαντα τὰ στρατιωτικὰ, οἰκονομικὰ καὶ πάσης φύσεως μέσα, ἱκανὰ νὰ παράσχουν βοήθειαν πρὸς ἀντιμετώπισιν**

» τῆς συρράξεως, ἐὰν ἡ βοήθεια αὕτη ἤθελε ζητηθῆ ἀπὸ
» τὸ ἀπειληθὲν μέρος».

Οὕτω πως ἡ Ἀλβανία ἐτίθετο εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ἰταλίας, ἡ ὁποία τότε καὶ μόνον τότε, ἀφοῦ ἐξησφάλισεν ὅλας τὰς ἐγγυήσεις, ὑπεστήριξε τὸν τότε πρόεδρον τῆς Ἀλβανικῆς Δημοκρατίας, νὰ ἀνακηρυχθῆ Συνταγματικὸς Μονάρχης τῆς Ἀλβανίας μὲ τὸν τίτλον **Ζώγου ὁ Α΄**, βασιλεὺς τῶν Ἀλβανῶν, ψηφισθέντος τοῦ νέου Συντάγματος τῆς 1ης Δεκεμβρίου 1928. Ἀπὸ τότε πλέον ἀρχίζει ἡ Ἰταλικὴ διεΐσδυσις εἰς τὴν Ἀλβανίαν. Ὁ βασιλεὺς ΖΩΓΟΥ ἀντὶ νὰ στρέψῃ τὴν προσοχὴν του καὶ τὴν προσπάθειαν τοῦ κράτους εἰς τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν ἀνεκμεταλλεύτων καὶ πλουσίων πηγῶν τοῦ Ἐθνικοῦ πλούτου τῆς χώρας του καὶ ἐκεῖ νὰ βασίσῃ ἓνα ὑγιὲς πρόγραμμα διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀνόρθωσίν της, ἐπροτίμησε τὸν εὐκόλον τρόπον τῆς διὰ δανείων καλύψεως τῶν ἀναγκῶν. Τὸ Ἰταλικὸν θησαυροφυλάκιον ἀφειδῶς παρεχώρει τὰ γνωστὰ ἀλλεπάλληλα δάνεια. Τὸ ἀλβανικὸν κράτος, ἐνῶ δὲν εἶχεν οὐδὲν δημόσιον χρέος καὶ ἠδύνατο μετ' ἀπολύτου αἰσιοδοξίας νὰ ἀτενίζῃ τὴν σταθερὰν οἰκονομικὴν του ἀνόρθωσιν, χάρις ἰδίᾳ εἰς τὸν πλοῦτον τοῦ ὑπεδάφους, ἤρχισεν νὰ αἰσθάνεται ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸ δυσβάστακτον βᾶρος ἑνὸς ἄνευ λόγου πολυτελοῦς καὶ πολυδαπάνου κρατικοῦ ὀργανισμοῦ καὶ νὰ περιέρχεται κάτω ἀπὸ τὸν **πολιτικόν, οἰκονομικόν, καὶ στρατιωτικόν** ἔλεγχον τῆς φασιστικῆς Ἰταλίας. Ὀλόκληρος ἡ περιουσία τοῦ Ἀλβανικοῦ ὑπεδάφους (Κουτσόβης, Πατός, Ρουμπίκ, Πόγραδετς κ.τ.λ.) διὰ διαφόρων ἐκχωρήσεων περιῆλθεν εἰς χεῖρας τῶν Ἰταλικῶν ἐπιχειρήσεων. Ὁ οἰκονομικὸς Ἰταλικὸς ὀργανισμὸς S.V.E.A. ἔχει ἀπλώσει τοὺς πλοκάμους του εἰς ὀλόκληρον τὴν χώραν καὶ ἀπορροφῆσει τὴν παραγωγὴν καὶ τὰ δημόσια ἔργα. Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἀλβανίας, ὀργανισμὸς κυρίως Ἰταλικός, ἐχορηματοδοτεῖ τὰς ἐπιχειρήσεις διὰ τὰς ἐπισκευὰς τῶν ὁδῶν καὶ τῶν στρατώνων διὰ νὰ ἐξυπηρετηθοῦν αἱ στρατηγικαὶ βλέψεις τῆς Ἰταλίας εἰς τὰ Βαλκάνια.

Ἐτερον σφάλμα τοῦ καθεστῶτος τοῦ ΖΩΓΟΥ εἶναι ὅτι μέρος τοῦλάχιστον τῶν δανείων δὲν διετέθη διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γεωργίας καὶ τῆς κτηνοτροφίας, τῶν δύο τούτων κυρίων πηγῶν τοῦ Ἐθνικοῦ τῆς Ἀλβανίας πλούτου. Ἡ κατὰ φεουδαρχικὸν σύστημα κατανομὴ τῆς ἐγγείου ἰδιοκτησίας μὲ τὰ ἀπέραντα τσιφλίκια καὶ τὰς ἀτελευτήτους σειρὰς τῶν δουλοπαροίκων, κα-